

VAN DE VOORZITTER

Als voorzitter van Ark & Eemlandschap (A & E) heb ik het afgelopen jaar veel tijd mogen besteden aan het nieuwe stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) dat vanaf 2016 van start gaat. Hoe dat zal gaan leest u in deze nieuwsbrief. Een voorzitter heeft de taak om de belangen van de leden van de vereniging te dienen. Dat betekent nog al wat. De leden zijn niet allemaal gelijk en hebben verschillende meningen. Het is lastig om de belangen van iedereen mee te nemen. A & E heeft jaren gewerkt vanuit een duidelijke visie. Onze eerste voorzitter Jan Huijgen was daar sterk op gespist. Ik heb destijds zijn taak als voorzitter op mij genomen en dan komt er een moment dat het tijd is voor de vraag: Gaan we in een bestaande lijn door of is andere benadering gewenst? In de jaren dat ik voorzitter ben is er wel wat veranderd in het beleid en de visie van A & E. Van een zeer breed georiënteerde vereniging zijn we ons de laatste jaren meer gaan focussen op het ANLB. Andere zaken als multifunctionaliteit, recreatie en educatie hebben minder aandacht gekregen. Toch staan deze onderwerpen sterk in de schijnwerpers en er doen zich ook op die gebieden vele ontwikkelingen voor. Nu de voorbereidingen voor het agrarisch natuurbeheer afgerond worden en de uitvoeringsplannen op de rit staan moeten we als vereniging weer opnieuw gaan nadenken over een bredere invulling van onze activiteiten. Maar ook hier zullen we moeten aansluiten bij wat bij de leden leeft en wat zij samen met het bestuur willen oppakken. Het is mooi dat een bestuur bruist van

ideeën maar die zullen wel samen met de leden moeten worden uitgevoerd. Vragen die ik mij als voorzitter stel zijn: 'Wat gaan we oppakken?', 'Hoe gaan we dat oppakken?' en 'Wie gaat de kar trekken?' Ik ben daar nog niet helemaal uit. Sinds ik met pensioen ben heb ik feitelijk meer vrije tijd en zou ik daar meer tijd aan kunnen besteden. Ik heb echter moeten vaststellen dat dit niet eenvoudig is en mijn energie is niet meer die van vele jaren geleden. Het opnieuw oppakken van nieuwe zaken in de huidige tijd vragen veel inzet. Ik heb daarom besloten alleen een bijdrage te gaan leveren aan nieuwe initiatieven en het op gang brengen daarvan als er anderen zijn die daarin bij willen staan. Ideeën voor het ontplooiën van nieuwe initiatieven zijn dus van harte welkom, mits er ook hulp komt om de plannen verder uit te werken.

Het landelijk gebied is aan sterke veranderingen onderhevig. De veranderde rol van de overheid heeft daar een sterke invloed op. De productsubsidies zijn afgeschaft. Het gevolg daarvan waren sterk fluctuerende prijzen. De quotering in de melkveehouderij is beëindigd. De productie wordt nu weer door de markt gereguleerd. In die omstandigheden levert uitbreiden niet altijd een positief resultaat op. We zien dat nu aan de sterke daling van de melkprijs.

Voedsel is 'hot'. Vlees is een 'lastig product'. Vlees is lekker en wordt veel gegeten, maar zorgen over de gezondheid, het milieu en dierenwelzijn beïnvloeden steeds vaker de vleesproductie. De realiteit

is dat de kwaliteit van onze voedselproductie nog nooit zo goed is geweest. Door de steeds verder gaande specialisatie en de schaalvergroting in de keten van producent naar consument komen er echter barstjes voor. Dat levert een negatief imago op dat niet overeenkomt met het geheel. Jammer voor al die hardwerkende producenten die er alles aan doen om een kwaliteitsproduct te maken.

De veranderende rol van de overheid speelt een steeds sterkere rol. Beleidsmatig wordt regelmatig de vraag gesteld wat de rol van de overheid moet zijn. Als gevolg van de krupper wordende beurs van de overheid wordt soms veel te snel besloten dat het anders kan en anders moet. Maar dan wordt lang niet altijd echt goed nagedacht over hoe het dan moet worden en er wordt vaak onvoldoende ruimte gegeven aan de uitvoering van het veranderingstraject. Zo worden veel plannen helaas slecht uitgewerkt.

Het nieuwe stelsel ANLB is ook zo'n onderwerp waarin die veranderende rol van de overheid sterk aanwezig is. Er is besloten dat 'collectieven' de eindverantwoordelijkheid krijgen. Wie zijn dat? Dat zijn verenigingen van boeren. Kunnen die dan overheidstaken overnemen? Ja dat kan wel. Maar hoe dan en wat zijn de spelregels? Het gevolg is een proces waarbij velen vooral waarnemend aan de

zijkant staan. Ieder met zijn eigen agenda als belangbehartiger. We zagen zo het afgelopen jaar een proces ontvouwen dat dan weer eens twee stappen voorwaarts maakte, dan weer na achteren want dan stonden er toch weer groepen op die van mening waren dat het bij nader inzien zo niet kon. We moeten nu echt een start maken met de invoering van het stelsel en dus moet het ontwerp daarvoor klaar zijn. Helaas is dat niet zo. Het is ook nu nog een proces in verandering. Dat betekent ook dat we van bepalende naar lerende omgeving moeten. Dat we flexibiliteit moeten hanteren. Dat de partijen verantwoordelijkheid moeten nemen en ruimte aan anderen moeten geven om die op te kunnen pakken. Mijn ervaringen van het afgelopen jaar in dit veranderingstraject ANLB is dat dit een enorme klus is. Het is een grote uitdaging om daar mee aan de slag te gaan, maar ook een uitdaging met risico's. Zeker als partijen niet het uitgangspunt van lerende organisatie willen oppakken. Ook is mijn waarneming dat verschuilen achter anderen leidt tot teleurstelling en mislukken. Je moet zelf verantwoordelijkheid willen nemen. Laten zien dat niet de belangen de boventoon voeren maar de waarden in onze mooie Eemland. Een mooie uitdaging! Ik benijd jullie niet maar vraag er eens over na te denken en wellicht mee te denken.

Warmelt Swart, voorzitter

VERANDERINGEN IN HET AGRARISCH NATUURBEHEER

Subsidieregelingen voor agrarisch natuurbeheer worden altijd ingevoerd met een looptijd van zes jaar. In 2016 start weer een nieuwe subsidieregeling voor het agrarisch natuurbeheer. Dat is inmiddels al de vijfde keer. In 1983 begonnen we met BBO,

Foto: Wim Smeets

Beheer) en ten slotte SNL. Vergeet de afkortingen maar, het waren allemaal regelingen die het natuurbeheer op landbouwgrond aanstuurden. De overheid was daarbij de budgethouder, de allesbepalende regelaar, de handhaver en controleur. De regelingen werden ver weg van de boer opgezet en gehandhaafd en er een ontstond een cultuur waarbij juristen steeds meer hun stempel op de voorwaarden voor het beheer gingen zetten. Dat leidde tot erg veel complexe regels en tevens tot hoge kosten.

Bij de nieuwe regeling treedt de overheid sterk terug. De eindverantwoordelijkheid komt geheel te liggen bij de collectieven. Dat zijn verenigingen die op basis van een gecertificeerd proces inhoud geven aan de gehele uitvoering, inclusief de eisen die aan het beheer worden gesteld. De boeren zitten daarbij zelf aan het roer want zij zijn lid van het collectief

en hebben daarin dus ook zeggenschap. Dat is een enorme verandering, die ook hoogst noodzakelijk was om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer te kunnen verbeteren. De eisen voor het beheer waren vaak veel te star en bij het opstellen was onvoldoende rekening gehouden met de inpasbaarheid op moderne agrarische bedrijven. In de nieuwe regeling volstaat de overheid met het stellen van de doelen. Zij stelt niet langer in detail de eisen voor de beheermaatregelen vast. Boeren krijgen daardoor nu de ruimte om zelf hun beheer in te vullen, mits de doelen gerealiseerd worden. Dat is een enorme stap voor alle partijen. A & E heeft in 2013 een beheervisie gemaakt als voorbereiding op de invoering van het nieuwe stelsel. Daarin gaven wij aan wat is nodig en wat mogelijk is om tot goede resultaten te komen. Gelukkig waren we al op de goede weg. Er werd gebruikgemaakt van ervaringen opgedaan in voorgaande jaren. De achteruitgang van de weidevogelstand was in Eemland de laatste jaren beperkt. Voor sommige soorten zelfs positief. In onze beheervisie weidevogels, de grootste inspanning in het ANLB in Eemland, is aangegeven hoe de melkveehouderij een bijdrage kan leveren aan effectief weidevogelbeheer. In 2014 is met de boeren gesproken over invulling op het bedrijf. Wat kan wel wat kan niet? Wat moet de beheerder

doen of laten voor weidevogels? Dit voorjaar zijn bedrijven gevraagd aan te geven wat hun bijdrage aan de invulling van een beheerplan zou kunnen zijn. Ze zijn daarvoor benaderd op basis van het voorkomen van weidevogels op hun bedrijf. De focus was op gebieden met voldoende vogels, die ook binnen de door de provincie vastgelegde kerngebieden lagen. Inmiddels is een plan gemaakt en wordt de laatste hand gelegd aan de uitvoering door concrete afspraken te maken met de betrokken bedrijven. De grootste verandering is dat A & E nu volledig verantwoordelijk is voor de uitvoering en dat wij ook resultaten moet laten zien van de inspanningen. De provincie heeft een beschikking op gebiedsniveau afgegeven en het collectief vertaalt dit naar afspraken met de boer op zijn bedrijf. We hebben een kwaliteitshandboek opgesteld, waarin alle benodigde spelregels opgenomen zijn. Dat biedt veel mogelijkheden om het beheer dicht bij de boer te kunnen organiseren en in te passen in de bedrijfsvoering. Daarmee komen we tot een goede effectiviteit van het beheer. Het is en blijft een hele uitdaging om te laten zien dat het in de praktijk ook zo werkt. Daarvoor gaan we samen op weg!

WS

HET ANLB IN 2016

In Eemland zijn voor het nieuwe beheer ANLB 2016 twee onderdelen opgenomen in het plan. Dat zijn: weidevogelbeheer in het kerngebied en voor Hoogland-West enkele onderdelen voor landschapsbeheer.

Na afloop van het beheerseizoen 2016 zal het beheer worden geëvalueerd. Zo nodig worden voor komende beheerperioden de overeenkomsten voor weidevogels en landschapselementen aangepast.

Weidevogelbeheer

Voor weidevogelbeheer is 1500 ha ingevuld, met 23% uitgesteld maaibeheer en veertig plas draslocaties. De beheerafspraken voor dit beheergebied moeten resultaten voor weidevogel op gaan leveren. Voor de plas draslocaties worden veertig pompen aangeschaft. Deze worden aangedreven door energie van zonnecollectoren. Zij regelen zelfstandig het waterpeil en kunnen zorgen voor een volle greppel van 1 maart tot 1 juni. Zo wordt een drassige situatie

gecreëerd die veel voedsel oplevert voor jonge weidevogels. De laatste drie jaren hebben we ervaring mee opgedaan en gezien dat deze methode werkt. De bijdrage die de boeren krijgen voor dit beheer bestaat uit twee onderdelen:

- Een bijdrage voor de verminderde grasgroei. Door later maaien kan er minder worden bemest en dat levert minder gras op.
- Een bijdrage voor de extra gemaakte kosten. Naast het gewone beheer vragen de percelen met een overeenkomst uitgesteld maaibeheer meer inspanning en meer kosten, bijvoorbeeld voor het inzetten van een loonwerker. Ook is de kwaliteit van het voer dan anders en de kosten daarvoor zijn hoger!

A & E heeft een bijdrageregeling ontwikkeld die recht doet aan deze twee aspecten. Bij meer inspanning krijgt de boer een hogere beloning. Dit

is uitgewerkt in de mozaïekvergoeding. Hiermee hebben wij ons aangesloten bij de praktijk op melkveebedrijven en daarmee samen een oplossing gevonden voor uitvoerbaar en inpasbaar beheer met een juiste beloning voor die inzet. Het levert de bedrijven geen winst op maar samen met het plezier in veel weidevogels een grote meerwaarde voor het melkveebedrijf (boer en gezin) in Eemland.

Landschapselementen

Voor het landschap is met een beperkt aantal bedrijven in Hoogland-West een afspraak gemaakt. Het gaat om het beheer van bestaande elementen en het versterken van de kwaliteit van het mooie landschap ter plaatse. ANLB in 2017

Met het waterschap en de provincie wordt inmiddels het plan voor 2017 voorbereid. Naast het nu afgesproken beheer wordt gekeken naar aanpassingen. Daarvoor heeft de provincie van ons een lijst van wensen ontvangen en dat gaat de komende periode besproken worden.

Het gaat over versterking van water- en milieudoelen. Maar ook de flora en het botanisch beheer vragen om aandacht. Bovendien is gevraagd aan A & E meer ruimte te geven om ook buiten de kerngebieden effectief weidevogelbeheer uit te kunnen voeren. Kortom er staat nog veel op het programma.

WS

DE GRONDGEBRUIKSBANK IN 2015

De doelstelling voor het project Grondgebruiksbank (GGB) was om met behulp van extra toe te kennen gronden maatschappelijke doelen te realiseren. Eigenaren van gronden die verpacht worden konden daartoe besluiten. In 2015 heeft A & E met zeven partijen een principeovereenkomst afgesloten. Dat heeft geleid tot daadwerkelijke bijdragen van vier partijen. Totaal was er bij de start van het GGB-project destijds 106 ha. In 2015 was dat gedaald tot 89 ha. De gronden die in bezit van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) zullen worden verkocht. Binnenkort krijgen zij een definitieve bestemming. Als er geen andere partijen gronden aan de GGB toekennen zullen we in het vervolg minder dan 10 ha beschikbaar hebben. Dat is een ontwikkeling die A & E sterk betreurt. In de vele contacten is aandacht gevraagd voor het gebruikmaken van de GGB. Helaas heeft dit niets opgeleverd.

De GGB is een goed middel om maatschappelijke doelen realiseren en nieuwe ontwikkelingen tot stand te brengen. Daarmee kunnen we win-win situaties tot stand brengen. Bij de uitwerking is transparantie en zorgvuldigheid zeer belangrijk. De uitvoering moet vanuit het gebied tot stand komen. A & E is er de afgelopen jaren in geslaagd een proces tot stand te brengen dat zeer goed gewerkt heeft. Er zijn ook teleurstellingen geweest omdat er geen grond verkregen werd. Maar er waren altijd goede argumenten aanwezig om dat duidelijk te maken. De rol van de adviescommissie heeft daarbij de zorgvuldigheid bevorderd.

Het Plas-drasproject

Het plas-drasproject is zeer succesvol gebleken. Er was aanvankelijk veel weerstand bij de boeren om percelen nat te maken voor weidevogelbeheer. Daarom is gezocht naar een uitvoerbaar systeem, dat ook goede effecten opleverde voor weidevogels. Mede door de GGB is het plas-drasproject opgezet. Dankzij het enthousiasme van de boeren is dit project prima uitgevoerd. We hebben daarmee ook veel ervaring opgedaan. De aanleg van een plas-drassituatie en de instandhouding van het juiste waterpeil zijn niet zo gemakkelijk. De resultaten bleken soms teleurstellend. Duidelijk is wel geworden dat er een geautomatiseerd systeem van pompen noodzakelijk is.

Op alle plas-draspercelen zijn veel vogels geteld. Rond eind mei komen er veel foeragerende vogels op af, daaronder ook jonge vogels. Voor alle partijen is de plas-dras als heel belangrijk aangemerkt voor het bieden van voldoende voedsel voor weidevogels. Dit project heeft er toe geleid dat de provincie Utrecht als opdrachtgever voor het ANLB heeft ingestemd met de greppel plas-dras in het plan 2016. In 2016 zullen op veertig bedrijven structureel plas-drassituaties worden aangelegd.

De afgelopen jaren heeft A & E veel andere organisaties kunnen overtuigen van de zin van deze aanpak. In 2012 hebben wij daarvoor een prijs ontvangen van Vogelbescherming Nederland. Ook hebben we de financiering van dit project voor drie jaar kunnen realiseren. Bij deze grote dank aan onze donateurs.

WS

STAATSSECRETARIS DIJKSMA TE GAST BIJ A & E

Op 13 april 2015 is Sharon Dijkma op bezoek geweest in Eemland. Ze werd daar ontvangen op het bedrijf van de familie Van Valkengoed aan de Lodijk.

In het strak geplande bezoek wilde Dijkma zien hoe de boeren in Eemland zich inzetten voor het behoud van de weidevogelstand. Ook liet zij zich informeren omtrent de totstandkoming van het nieuwe collectief. Zij was vergezeld van een aantal ambtenaren die ook meer wilden weten over de praktijkervaringen met het werken met beheermaatregelen, zoals plas-dras op de huiskavels. Gert-Jan de Jong gaf aan dat de boeren op huiskavels zo min mogelijk zwaar beheer willen want men zit niet te wachten op nog meer grof gras. Daarnaast is uitgebreid stilgestaan bij de vergoedingen die zeker marktconform behoren te zijn. Dijkma gaf aan dat het systeem niet op de kop

gegooid kon worden omdat Nederland zich moet houden aan Europese regels. 'Er is wel ruimte voor experimenten', aldus Dijkma, die vervolgde: 'en als die ruimte er niet is, dan moeten we daar wel naar op zoek'. De werkwijze van A & E is daar een voorbeeld van. De nieuwe gebiedscoördinator Wilhelm Bos gaf aan dat wij er naar streven het kwaliteitshandboek zo simpel mogelijk te houden. Er zijn veel te veel regels waar we aan moeten voldoen. Warmelt Swart betoogde dat ideeën die achter het bureau zijn bedacht in de praktijk lang niet altijd werkbaar zijn. Tijdens een rondleiding op het erf en langs de gebouwen toonde Kees van Valkengoed zijn bedrijf aan mevrouw Dijkma. Zij gaf aan veel belangstelling te hebben omtrent de werkwijze vanuit de sector met betrekking tot dierenwelzijn. In het veld gaf polderregisseur Johan Eggenkamp uitleg over de plas-dras die wordt toegepast. Deze zijn niet vol-velds. Vanuit de greppel wordt aangrenzend

een drassige situatie gecreëerd. Dergelijk plekken hebben op weidevogels een grote aantrekkingskracht. 'Eigenlijk zou elke boer plas-dras moeten hebben', aldus Eggenkamp.

Agrarisch natuurbeheer vraagt extensiever grondgebruik en dat levert meer voer met slechtere kwaliteit voor de koeien op. De opbrengstdaling daardoor wordt wel gecompenseerd maar bij de vaststelling van de hoogte van de vergoeding wordt geen rekening gehouden met de mineralenhuishouding. Over dat probleem heeft A & E zijn zorgen geuit. Nader onderzoek zou moeten aangeven hoe groot de schade aan de fosfaatkringloop is. Aan het eind van het bezoek gaf mevrouw Dijkma aan zeer onder de indruk te zijn van de inzet en de samenwerking tussen A & E en de boeren in Eemland. Zij wenste ook Kees van Valkengoed veel succes in de toekomst.

Kees van Valkengoed (rechts) geeft op zijn bedrijf uitleg aan staatssecretaris Sharon Dijkma (links). Polderregisseur Johan Eggenkamp en voorzitter Warmelt Swart kijken toe. Foto: Wilhelm Bos.

Beheerseizoen en predatie

Het voorjaar 2015 is lang koud en droog geweest. Daardoor bleef de bodem lang hard en er viel dus moeilijk viel te foerageren. Dankzij de verspreid aanwezig plas-drasgreppels en sloten zijn er naar verhouding toch veel vogels blijven hangen. De vogels kwamen ook laat dit seizoen. Van de Polderregisseurs en sommige vrijwilligers kregen wij al tijdens het seizoen regelmatig signalen over een opvallend hoge predatiedruk. Voor de Bickerspolder werd geschat dat 50% van de nesten gepredeerd was. Voor De Haar was een schatting zelfs 90%. Het was duidelijk dat er dit jaar opvallend veel marterachtige predatoren waren na de grote muizenplaag van afgelopen winter. Met name Hermelijnen werden op diverse plaatsen gezien. Ook Vossen, mantelmeeuwen en 'boerderijkatten' waren predatoren. Kieviten kunnen na predatie opnieuw een nest maken, daardoor kan het aantal kievitsnesten wat vertekend zijn. De schatting voor Eemnes is dat 69% van de legfels het heeft overleefd. Normaal is dat 80% en vorig jaar zelfs 90%. Koude nachten zijn ook niet bevorderlijk voor een goed resultaat. Voor Zeldert wordt eveneens een overlevingspercentage van 69% geschat.

Het overgrote deel van de beschermde nesten op legselbeheer wordt mede geregistreerd in de database van Stichting Landschapsbeheer Nederland. In dat systeem worden ook de verliesoorzaken geregistreerd. Bij die nesten bleek de ruim 33% van de nesten in Eemland met bekend uitkomstresultaat te zijn gepredeerd. Vorig jaar was dat 9,7%. Er werden dit jaar wel meer nesten voor Eemland geregistreerd in die database: 933 in 2015 en 880 in 2104. De werkzaamheden bij De Laak lijken weinig invloed te hebben gehad op het vestigen van de

Figuur 1 - Nesten in Eemnes en Baarn-Noord

vogels.

In de het reservaat de Noordpolder te Veld en de-Maatpolder was de overleving ook 69%. Na 10 mei worden daar geen kievitsnesten meer geteld omdat men er van uitgaat dat dit de tweede legfels zijn. Boeren in het gebied moeten zich beter gaan realiseren dat boerderijkatten eveneens predatoren van weidevogels zijn. Zij jagen dag en nacht. Een paar katten voor muizen- en rattenbestrijding op het erf mag wel maar het aantal moet wel binnen de perken gehouden worden.

Nesten en territoria

Als we alleen kijken naar de aantallen beschermde nesten op percelen met legselbeheer en naar de gerapporteerde territoria op overige SNL beheerheden, dan is 2015 geen slecht jaar geweest. De aantallen voor de hele SNL-periode zijn te zien in Tabel 1

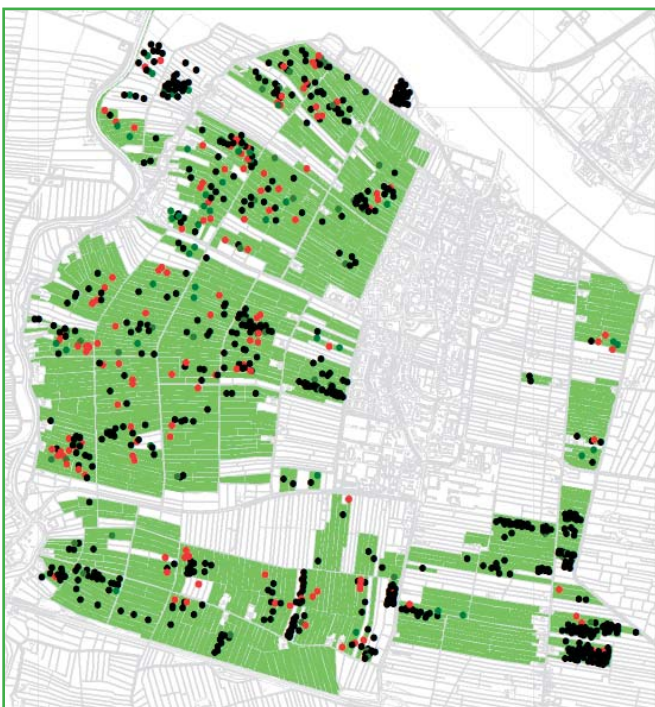
Het aantal Kieviten al jarenlang afnemend. Dat zet ook dit jaar verder door. Het aantal Scholeksters schommelt al jaren. Dit jaar waren er meer, maar dat kan volgend jaar weer heel anders zijn. Trots mogen wij in Eemland zijn op de resultaten van de Grutto en Tureluur. Twee 'kritische soorten' waar bij maken van beleid altijd sterk op gelet wordt.

Soort	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bergeend					2	1
Bontbekplevier	12	4	6	3	4	5
Gele Kwikstaart	3		4	3	9	3
Graspieper	3	1	8	9	21	13
Grutto	243	170	354	349	343	326
Kievit	1173	1019	992	924	923	919
Kluut	2		1		1	
Krakeend	2		5	7	16	5
Kuifeend	5	4	4	6	11	8
Scholekster	100	91	111	126	101	150
Slobeend	8	1	16	10	18	18
Tureluur	117	68	201	218	192	175
Veldleeuwrik	1	1	9	5	6	7
Velduil					2	
Zomertaling			5	1	1	3

Tabel 2 - Overzicht beschermde nesten en territoria in de periode 2010-'15 op SNL beheereenheden.

Deze soorten hebben ook grote invloed gehad op de vaststelling van ‘kerngebieden’ voor het ANLB. Beide soorten nemen landelijk al jaren sterk af. Sinds 1990 is de afname van de Grutto in Nederland zo’n 60%! In Eemland doen ze het echter nog steeds verrassend goed. Ook op huiskavels in agrarisch gebied bij bedrijven met intensieve veelhouderij. De figuren 1-3 tonen de spreiding van nesten en territoria. De rode stippen geven de locaties van Grutto’s aan, de groene van Tureluurs en die voor overige soorten zijn zwart. De trend van vier soorten is te zien in figuur 4.

RAK

Figuur 2 - Nesten in Bunschoten.

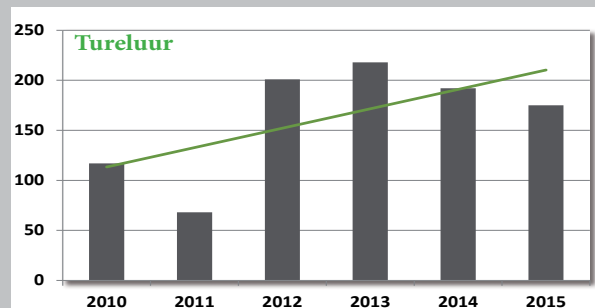
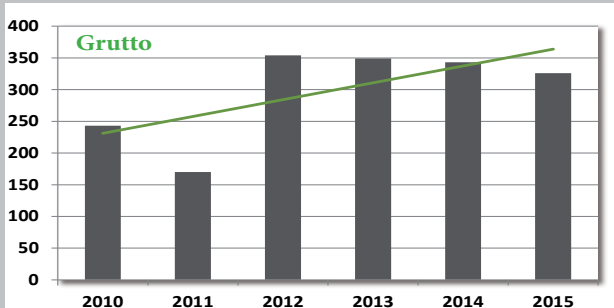
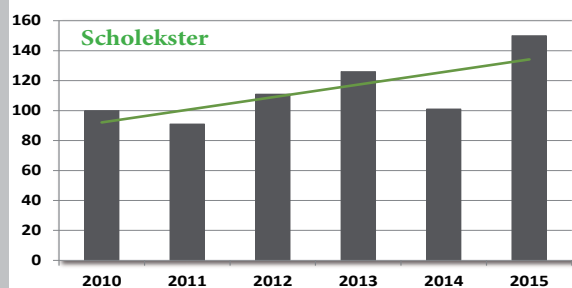
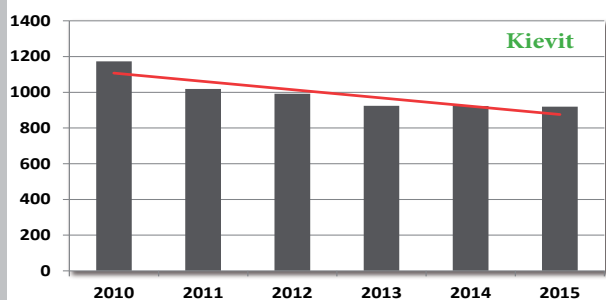
Beëindigen SNL

In 2010 is SNL van start gegaan voor zes jaar. Voor de meeste deelnemers is de regeling nu beëindigd. Bij enkele bedrijven zijn echter situaties ontstaan die leiden tot het doorlopen van de overeenkomsten in 2016; eventueel zelfs langer. A & E benadert deze bedrijven om daar een plan voor in te dienen. Dit betekent dat deelnemers die niet in het nieuwe stelsel 2016-'22 deelnemen en geen bericht van ons krijgen dat zij door moeten gaan, per 1 januari 2016 het beheer kan worden beëindigd. Dan stopt dus ook de uitbetaling door RVO.

WS

Figuur 3 - Nesten in Baarn-Oost, Hoogland en Soest.

Figuur 4 - Aantallen nesten en territoria per jaar over 2010-'15 van Kievit, Scholekster, Grutto en Tureluur. Drie soorten hebben een positieve trend.

GEBIEDSCOÖRDINATIETEAM EEMLAND 2009-'15

In 2009 werd op initiatief van A&E, de drie collectieven De Geerenstreek, De Bloklandsepolder boeren & Vrije Vogels, in samenwerking met Natuurmonumenten het Gebiedscoördinatieteam Eemland (GCTE) opgericht. Leden van het team waren: Warmelt Swart & Kees van Valkengoed (A & E); Bort-Harmen Koelewijn, Wim Hilhorst & Bert van Valkengoed (collectieven). Namens Natuurmonumenten: Jan Roodhart. Secretaris: Toon van 't Klooster. Coördinator: Rob Kole.

De taak van het team was uitvoering te geven aan de deelname aan de Subsidieregeling Natuur- en Landschap (SNL) in de periode 2010-'15 door het opstellen van een collectief beheerplan. De eerste vergadering was op 29 juni 2009. De eerste jaren kwam het team frequent bijeen voor de opstelling van het plan en om kwaliteitsverbeteringen te bespreken. Ook was er regelmatig overleg met de provincie. De laatste twee jaar kwam het team jaarlijks nog slechts tweemaal bijeen om het plan te evalueren. In die tijd waren niet veel aanpassingen van het plan meer nodig en werd voornamelijk volstaan met aanpassingen in verband met bedrijfsmatige omstandigheden. Bij het startoverleg aan het begin van het beheerseizoen en bij de evaluatiebijeenkomsten heeft het team ook overlegd met de vier Polderregisseurs.

Vanaf 2011 konden ook de deelnemers van De Geerenstreek gebruikmaken van SNL. Op last van de provincie werden in 2012 beheereenheden geschrapt waar minder weidevogels waren om het

plan effectiever te maken. Voor de bedrijven in de Maatpolder werd aanvankelijk nog gebruikgemaakt van een projectsubsidie van de provincie. Vanaf konden ook zij

in SNL 2013 worden opgenomen, nadat door de provincie een pakket voor hoge dichtheden broedvogels was toegevoegd aan de SNL-regeling.

Op basis van de resultaten van 2008 was er voor weidevogelbeheer in 2010 een geschat bedrag van €425.000 beschikbaar. Tabel 1 geeft een overzicht van de uitbetaalde bedragen. In totaal: €2.725.543. Van de opgedane ervaringen van het GCTE werd ook gebruikgemaakt bij het totstandkomen van de Weidevogelvisie die door A & E is opgesteld. Ook de ontwikkelingen van het GGB-project zijn in GCTE verband besproken omdat dit project een goede aanvulling was en de kwaliteit van het beheerplan ten goede kwam.

Op 16 oktober 2015 is het GCTE voor het laatst bijeen geweest. Met ingang van komend beheerseizoen treedt het nieuwe ANLB in werking voor de periode 2016-'22.

AWK & RAK

Jaar	Oppervlak (ha)	Uitbetaald
2010	2462	€392.730
2011	2747	€474.093
2012	2534	€447.495
2013	2716	€450.504
2014	3307	€485.999
2015	3277	€474.722

Tabel 1 - Overzicht van uitbetalingen voor SNL door RVO in 2010-'15.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een gezamenlijke uitgave van de vereniging Ark & Eemland (A & E) en het Gebiedscoördinatieteam Eemland (GCTE). A & E is een agrarische natuurvereniging van boeren en burgers die zich inzetten voor het behoud van de landschappelijke waarden van Eemland. Het GCTE is een samenwerking tussen A & E en een aantal andere participanten die als taak heeft jaarlijks een collectief plan op te stellen voor weidevogelbeheer in Eemland. Kopij voor deze nieuwsbrief kunt u sturen naar: Postbus 512, 3850 GM Bunschoten, e-mail: info@arkeneemland.nl.

Projectcoördinator A & E: Gert-Jan Elbers, Postbus 512, 3750 GM Bunschoten, (033) 246 22 79, 06-532 324 15, e-mail: info@arkeneemland.nl.

Bestuur A & E: Warmelt Swart (voorzitter), Kees van Valkengoed (vice voorzitter), Steven Nagel (penningmeester)

en de leden: Wilhelm Bos, Gert-Jan de Jong, Peter Nagel & René Stalenhoef.

GCTE: Rob Kole (voorzitter), Toon van 't Klooster (secretaris) en de leden; Wim Hilhorst, Bort-Harmen Koelewijn, Jan Roodhart (Natuurmonumenten), Warmelt Swart, Bert van Valkengoed & Kees van Valkengoed.

Contact GCTE: Postbus 512, 3750 GM Bunschoten, (033) 299 94 08/ 06-137 166 67, e-mail: info@beheerplaneemland.nl.

Gebiedscoördinator ANLB: Wilhelm.Bos@arkeneemland.nl

Internet:

A & E: www.arkeneemland.nl

GCTE: www.beheerplaneemland.nl